

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena :</p> <p>Na celý rok... — — — — — 8.— kor.</p> <p>Na pol roka — — — — — 4.— „</p> <p><i>Jednotlivé číslo 16 hal.</i></p>	<p>Hlavný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT</p> <p>Zodpovedný redaktor : JÁN BARTOS, krajinský vyslanec</p> <p>Za vydavateľstvo zodpovedný : JÁN MOLNÁR, pápežský pralát</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo :</p> <p>Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám</p> <p>sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novín ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</p>
--	--	---

Sociálny týždeň.

Katolícka Lud. Jednota zaujímavým a veľavýznamným spôsobom začala jej účinkovanie r. 1918—1919. Zariadila od 1. do 8. septembra trvajúci poučný kurs s tou úlohou, aby na čele ľudových organizácií kresťanských stojaci vodcovia v podrobnostiach oboznámení boli s otázkami, pri plnení ich povolania vznikajúcimi. Širokých vrstiev združenie v záujme jedného cieľa nemôže jednoducho postáť pri organizovaní, lež takto do pohybu privedených životu, treba dať obsah, treba im ukázať tie cesty, ktorými kráčajúce rozriešiť môžu úlohy, aké na nich čakajú. Tu už nie je dostatočné jednoduché heslo, ktorým zpočiatku možno bolo stáť. Jednoduché heslo, ktorým zpočiatku možno bolo stáť. Jednoduché heslo, ktorým zpočiatku možno bolo stáť. Jednoduché heslo, ktorým zpočiatku možno bolo stáť.

Katolícka Ludová Jednota týmto cieľom zariadila cez jeden týždeň trvajúci kresťansko-sociálny poučný kurs, o ktorého priebehu podávame nasledovné stručné zprávy:

V nedeľu, 1. septembra :

Katolícka Ludová Jednota kresťansko-sociálny kurs začala s veľkolepým shromaždením kresťansko-sociálneho robotníctva, ktoré na jednoduché povolanie o 5. hodine popoludní z hlavného mesta, zo susedstva, ba zo vzdialených strán krajiny v obrovskom počte prišlo do hlavnomestskej reducty a zaplnilo všetky jej miestnosti. Za predsedu shromaždenia jednohlasne a s hlučným oduševnením vyvolený bol dr. Alexander *Giesswein*. Zápisnicu viedol dr. Franc *Miklós*. Prvým rečníkom bol:

Franc *Spalowsky*, predseda Družstva kresťansko-sociálnych organizácií viedeňskych, provinciálny poslanec rakúsky. V jeho reči poukázal na nepodvratnú spravodlivosť kresťansko-sociálnych zásad, čoho zrejším dôkazom je, že sa mnohé tisíce robotníctva k nim prihlasujú. Pohyby kresťansko-sociálne sú novšieho pôvodu. Prúdny vývin techniky robotníctvo stisol do takého kruš-

ného stavu, v ktorom si len tak môže pomôcť, keď sa pevne sdružuje a organizuje. Prvý bol pápež Leo XIII, ktorý pozornosť smerodajných kruhov a celého sveta obrátil na krušný stav robotníctva a ukázal cestu, ktorá vedie ku riešeniu nerovnosti, panujúcej medzi robotníctvom a zamestnávateľmi. Sociáldemokrati zmenu terajšieho spoločenského zariadenia snažia sa dosiahnuť jedine cestou revolúcie, kresťanskí socialisti ale, robotníctvo ťažko tlačiacie krušné pomery zmeniť chcú jedine na základe práva od Boha pochádzajúceho. Dnes tak stojíme, že miesto práva zaujali: bezúdna moc a násilienstvo. So zhrozením vidíme, ako tisíce a tisíce umierajú v každej hodine, kým iní ľahko si najdú príležitosť ku shrabaniu millionov. My proti násilienstvám žiadame právo a k dosiahnutiu tohoto organizovať sa máme na základe svetového názoru kresťansko-sociálneho. Robotnícke spolky zvláštnu váhu majú klásť na vývin mravného a náboženského života; kresťansko sociálnych odborných organizácií úlohou je vývin hospodárskych a sociálnych záujmov. Robotník a zamestnávateľ sú činitelia rovného rangu, v daktorých pádoch aj štrajk je oprávnený, nikdy ale nemôže byť využitkován ku cieľom politickým. Tisíce prítomného robotníctva na túto reč odpovedaly hlučnými ováciami. Za týmto na rečníšte vystúpil:

Jozef *Vass*, správca peštianskeho kollegiuma sv. Imricha. V jeho reči poukázal na zcela neoprávnené nápady sociáldemokratov proti kresťanským socialistom. V prvom rade — povedal — s tým máme byť na čistom, že sme kresťania, bo sme sa ako takí od otcov kresťanských narodili v tomto tisícročnom Uhorsku. Kresťanstvo nestojí v protive so sociálnymi otázkami a snahami a so správnym rozriešením záležitostí hospodárskych. Sociáldemokracia pod zásterou sociálneho systému utvorila novú konfessiu a zápasy robotníkov prevádza na základe prevratu sveta, ktoré zásady nanútiť chce ľudu Uhorska. Robotníctvo Uhorska potrebuje zdravú politiku sociálnu, nezralí, len vlastné osobné záujmy pred očima majúci vodcovia sociáldemokratickí, ľud robotnícki ženú pod koňské podkovy policajtov. My sme nie preto

1917 1918.

socialisti, že sme kresťania, lež sme preto kresťanskí socialisti, pokiaľ sme sa narodili v kresťanskom Uhorsku. My naším organizovaním nejdeme vyvolať náboženské potrížky, lež chceme uplatniť naše kresťansko-sociálne snahy. Zahnať treba cudzích prorokov, neslobodno trpeť, aby roztržitosti robili medzi kresťanským robotníctvom. Preto sa organizujeme! (Hlučné zdĺhavé éljen.)

Štefan Haller, krajinský vyslanec Kresťansko-sociálnej Lud. strany, ako tretí rečník v jeho reči porovnával, aké obete donáša pospolitý ľud a takrečený privilegovaný ľud Uhorska za terajšej svetovej vojny. Synovia pospolitého ľudu život a všetko čo majú, obetujú za vlasť, nepočítajúc iných ale vidíme hrdinsky bojovať len v kanceláriách, vo vojenských skladoch, pri etapoch stravovania vojska, pri rekvirovaniach a na iných podobných miestach. Rečník predniesol ďalej, aké povinnosti má štát a zákonodarstvo cieľom správneho prevedenia sociálnych otázok v duchu kresťanskom. Konečne so všestranným súhlasom prijatý bol resolučný návrh, aby na vládu upravené bolo memorandum, v ktorom kresťansko-sociálne robotníctvo žiada: ustálenie najvyšších cien článkov priemyselných, zabezpečenie zaopatrenia s bojišťa navrátiacich sa a invalidných vojakov, prevedenie spravodlivej majetkovej politiky a súrne do života uvedenie autonómie katolíkov Uhorska. Veľké shromáždenie robotníctva kresťansko-sociálneho, zakončené bolo odspievaním nacionálnej hymny. (Pokrač. nasl.)

Udalosti svetovej vojny.

Hlavné válečné státy o udalostiach svetovej vojny na bojištách, minulého týždňa oznámili nasledovné:

Talianske bojište. 1. septembra: Nestalo sa nič zvláštneho. 2. sept.: Nebolo nič nového. 3. Väčšej bojovnej činnosti nebolo na žiadnej čiare. 4. septembra: Na severnej časti Tonale priesmyku naše alpské oddelenia prekvapujúcim útokom z rúk nepriateľa vyrvaly: Punto San Matte (3692 metrov), Monte Mantello (3506 metrov) a vrchol Glečera (3502 metr.). Tento na pôde večitým ľadom a sňahom pokrytej, prevedený válečný výkon zrejším dôkazom je zmužilosti našich čiat i za najťažších alpských okolností. Na priestore Sedem obcí bola živšia výskumná činnosť. Ináč nebolo zvláštnej udalosti. 5. septembra: Na okolí Corna a od Monte Petrica na východ podujatia našich útočivých čiat mali úplný zdar. Na planine Sedem obcí pozdĺž Piavy zmaření nepriateľských výskumných pokusov. V Albánii položenie je nezmenené. 6. septembra: Od priesmyku Tonale na juh talianske patróly sme odrazili. Pri Asiagu odbili sme jeden útok. Ostatne na viac miestach bola živá kanonáda. V Albánii neudalo sa nič nového. 7. septembra: Na planine Asiago naše čaty odrazily po delostreleckej príprave prevedené silné útoky Talianov a Francúzov. Západne od Monte Sisemol protiútokom zahnali sme na jednom bode do našej posície vtrhnutého nepriateľa. Na Col del Orso naše čaty so zdarom útočily proti nepriateľským patrólam.

Západné bojište Nemcov proti Francúzom, Angličanom a Amerikánom. 1. septembra: Peronne obsadily austrálske čaty. 2. septembra: Boje pri St. Quentin. Nemecké čaty zastavily napredovanie nepriateľa. 3. septembra: V blízkosti Bapaume odrazenie nepriateľských útokov. Angličania oznamujú, že v mesiaci auguste zajali 57.000 Nemcov a ukoristili 657 kanónov. 4. septembra: Na oboch stranách Lys medzi Scarpe a Somme napredovanie Angličanov. 5. septembra: Nemci ďalej cúvajú. Napredovanie Angličanov medzi Ypern a Labassée. 6. septembra: Vtrhnutie Nemcov do Anglických zákop pri Hulluchu. Medzi Oise a Aisne nemecké čaty cúvly. 7. septembra: Nemecké čaty medzi Somme a Aisne dľa plánu ďalej cúvajú.

Zprísnený boj podmorskými loďami.

Nemecké podmorské lode v predoslom týždni zasponorily 92.000 tún brutto registrovaného nepriateľského obchodného a válečného loďstva.

Útok anglických letúňov proti Kattarskému zálivu.

Viedeň, 3. septembra. Námornícka sekcia cis. a kráľ. ministerstva vojny oznamuje:

Dňa 30. augusta predpoludním anglickí letúni pokúsili sa napadnúť lode a sklady Kattarského zálivu. Ich bomby ostaly bezúčinnivé a zväčša spadly do mora. Zo štyroch lietadiel len jedno sa zachránilo. Ostatné tri sa srútily a roztrepaly na bralách. Jedného raneného letúňa bolo možno zachrániť, ostatní zomreli.

Revolúcia v Rusku.

Proti terroru — terror.

Moskva, 1. septembra. Socialistickí revolucionári dľa chýru uzavreli, že proti bolševikom upotrebia ten istý terror, ako predtým voči vyšším úradníkom cárismu.

Časopisy uverejnily vyzvanie, v ktorom proti nepriateľom sovjetov rozkazujú neúprosný hromadný terror.

Odhalené sprisahanie v Moskve.

Moskva, 3. septembra. Joffe, ruský diplomatický zástupiteľ v Berlíne, dostal nasledovný telegrafický obežník:

Dnes prišli na stopu *sprisahaniu*, ktoré viedli anglickí a francúzski diplomati a na čele ktorého stoja vodca anglickej missie Lockhard, francúzsky hlavný konsul Grenard, generál Lavergny a iní.

Sprisahanci organizovaním podplatenej časte sovjetových čiat komisárom ľudu *chceli vyrvať moc a v Moskve vyhlásiť vojenskú diktatúru*. Organizácia utvorila sa na spôsob tajného sprisahania, pracovala s falošnými listinami a podplácaním a našli taký rozkaz, ktorý v páde zdaru povstania nariaďuje, aby uverejnili falšované tajné dopisovanie, ktoré si udajne zamenily vlády ruská a nemecká, taktiež falšované smluvy, úlohou ktorých bolo *by stvoril náladu, potrebnú ku novej vojne proti Nemecku*.

Sprisahanci pracovali pod ochranou neuraziteľnosti diplomatov pomocou takých svedoctiev, ktoré podpísal sám vodca anglickej missie Lockhard. Viac takýchto svedoctiev je už v rukách vyšetrojúcej komisie. Ustálili, že anglický poručík Pelly, ktorý je jedným z Lockhardových agentov, behom posledného poldruha týždňa *na podplácanie vyplatil 1,200.00 rubľov*. Jedného Angličana zatkli na spoločnom tajnom byte sprisahancov, postavili ho pred mimoriadnu vyšetrojúcu komisiu a *vysvitlo, že to není nikto iný, ako zastupiteľ anglickej diplomacie Lockhard*. Po ustálení totožnosti jeho osoby pustili ho na slobodu. Sprisahanie odhalili následkom nepodplatiteľného charakteru veliteľov oddelení čiat. Vo vyšetrovaní energične pokračujú.

Telegramm, ktorý odoslali 2. septembra, podpísal ľudový komisár zahraničných záležitostí Čičerin.

Lenin na ceste vyzdravenia.

Lenina operovali a dľa chýrov z Moskvy nachodí sa na ceste vyzdravenia.

Doru Kaplan popravili.

Židovku Doru Kaplan, ktorá poranila Lenina, odsúdili na smrť a hneď aj popravili.

Otázka pokoja.

Odkaz Wilsona. — Vyzvanie k americkému robotníctvu.

Z Washingtona oznamujú, že predseda Wilson z príležitosti «Dňa robotníkov» vydal odkaz, v ktorom medzi iným hovorí, že Nemecko sa opäť chopilo zbrane, aby v Európe uskutočnilo svoje vysokomyseľné ciele, ako r. 1866. a r. 1870. Na nemecké násilie bolo treba odpovedať násilím. Teraz je už jasným, že Nemecko pácha útok proti tomu, čo slobodní mužovia všade žiadajú a požadujú. — Toto je vojna všetkých vojen, ktorú robotníci musia podporovať celou silou. Wilson spolu vyzýva robotníkov, aby si podali ruku, aby svet mohli viesť ku lepšej budúcnosti.

Wilson krem toho podpísal zákon o povýšení počtu vojska a proklamáciu, v ktorej na 12. septembra vypisuje započatie popisovania vojnopovinných. V proklamácii pomenáva, že slávne uzavrel, že vydobijú zbranné rozhodujúce víťazstvo.

Cisár Vilhelm o pokoji.

Zastupiteľský sbor hlavného mesta Berlína z príležitosti výročitého dňa bitky pri Sedane cisárovi Vilhelmovi poslal telegramm, na ktorý cisár Vilhelm telegraficky odpovedal. V odpovedi cisár Vilhelm vyslovuje svoje skalopevné presvedčenie, že ani jeden nepriateľ nebude vstave a ani nezničí ocelovú konštrukciu nemeckej ríše. Nemecko nikdy nebolo možno premôcť, keď bolo jednotné a cisár vie, že celý odhodlaný, k obeťam hotový nemecký národ je jednotný s ním v tej pevnej a nepoklätiteľnej vôli, aby vytrvali. S božou pomocou

premôžeme ťažkosti — končí cisár svoju odpoveď — a boj prebojujeme až po statočný pokoj.

Páni povereníci...

Hospodári po zakončenej žatve schránili, sviezli a vymlátli zbožie, čo sa im urodilo, na Horniakoch pravda mlátia aj cez zimu, keď sú ale so všetkým hotoví a zrno leží na hromade, príde k nim pán povereník a začne svoju žatvu. Jeho robota pravda není taká ťažká, ako hospodárov, je ale tým výnosnejšia a donáša obrovské dôchodky. Hospodár musí robiť, až mu žily praštia, potí, zdiera sa i s jeho čeliadkou, háby visia s neho otrhané, dlane má plné tvrdými mozoľmi, slnko naň horúco pečie, či prší alebo sa leje, či ostrý vietor fúka alebo hromy nad ním bijú, on bez oddychu musí pracovať, bo mu v hlave hučí od veľkých starostí; pán povereník ale pohodlne príde do pajty alebo do hombáru hospodára, vytiahne notes, napíše doň meno a niekoľko čísiel a s tým zarobí toľko korún, koľko metrických centov zbožia našiel u hospodára. Za tak malú prácu je to ozaj veľký zárobok, bez všetkého ustávania také obrovské mýto berú od hospodára páni povereníci Válečnej obilnice.

Už sme skoro na to privykli, že tí páni povereníci — medzi ktorými ani s lampášom nemožno najst krestana — tak veľké mýto berú od každého metrického centa zbožia, keď razom chýry začaly kolovať o veľkej akcii pánov povereníkov: nie sú spokojní s ich dôchodkami. Tieto chýry znejú nasledovne:

Povereníci Válečnej obilnice už od dávnejšieho času zaviedly pohyb cieľom zvýšenia ich poplatkov. Od každého metrického centa zbožia, ktoré odoberú, pýtali *dve koruny*. Barón Jozef Szterényi, ku ktorému sa obrátili o podporovanie ich prosby, sľúbil im, že ich záležitosť ochotne bude podporovať u ministra stravovania.

Kto by si bol myslel, že tí páni povereníci natolko budú pažravi? Keď minister stravovania z jary oznámil jeho nové sriadenie povereníctva, vtedy židovskí vigéci o zlom-krky behali, aby dostali povereníctvo. Šmuľo si vtedy už dobre vedel vykalkulovať, že mu jeho okružie aspoň 30.000 korún donesie, bo veď sotva sa nachádza také okružie Válečnej obilnice, do ktorého by neposlali 300—500 vagónov zbožia. Toto ale pre jedného každého židovského vigéca-povereníka znamená 30 do 50 tisíc

Do pozornosti kresťanských hospodárov.

Ľudová hospodárska obchod tovaru prevádzajúca
uč. sp. Budapešť, IV., Ferenciek tere 4.

výhodne zasiela

každého druhu hospodárske stroje, sejačky, šrotačky
atď. olej, kolomaz, masť ku strojom a iné potrebnosti.

Za najvyššie ceny kúpi

víno, mäd, včelský vosk, ovocie, ovocnú pálenku,
zeleniny a zelené veci, vlnu a každého druhu plodiny.

Každý kresťanský hospodár teda vo vlastnom
záujme nech sa obráti ku vyš udanej firme!

korún provisie. Toto pravda není zlý zárobok bez všetkej zvláštnej práce? Bár by Boh každému hospodárovi po vymlátení jeho obilia dal taký dôchodok, aký židovskí povereníci po každej žatve strčia do vačku. A hľa, pán minister obchodu tento ich obrovský dôchodok náklonný je zduplovať! Šesťdesiat, ba stotisíc korún chce dať pojednomu takému malému vigécovi, ktorému o tak obrovskom dôchodku ani len snívať sa nemohlo. Keby on zo svojho vlastného vačku krmil chcel tých pánov povereníkov, nebolo by nás nič do toho. Lež čo on tak štedro chce rozdávať ľuďom, čo nie sú toho opravde hodní, to ide na kožu a z vrecka hospodárov a stravovateľov. Bo čím väčšia je provisia povereníkov, tým menej dostane hospodár za jeho zbožie a stravovatelia tým viacej musia platiť za múku. My aj jednu korunu od metrického centa držíme za vysokú provisiu, proti tomu ale, aby táto provisia na dve koruny bola zvýšená, doprosta a rozhodne sa ohradzujeme, pretože to není v poriadku a nedá sa ďalej trpeť, aby povereníci okruží duplované krmení boli z peňazí hospodárov a stravovateľov.

Dedič nemeckého trónu o položení.

Fridrich Vilhelm, následník nemeckého trónu, na hlavnom válečnom stáne nemeckom minule na výsluchu prijal viacej válečných zpravodajcov a medzi iným povedal, že táto vojna pred ním nikdy nebola a nebude iným, ako obrannou vojnou. Vojnu nikdy nepovažoval za ľahkú cvičbu a nikdy nebolo jeho náhľadom, že nepriateľov treba zničiť. To by ani nepovažoval za žiaducené, bo veď na zemi je dosť miesta pre každý národ. Ale pravda, musí byť miesta i pre Nemecko a jeho spojencov. Keď tvrdia o ňom, že šťve k vojne, to je pravdepodobne len vedomá lož. Vecne to na žiadaný pád není pravda. Vždy síce zaujímal stanovisko za silné zbrojenie, ale len preto, bo vedel, že Nemci raz budú musieť bojovať proti celému svetu. Keď sa Anglicko zamiešalo do vojny, viac nepochyboval, že vojna bude ťažká a dlho potrvá. Ostatne terajšie položení Nemcov je isté a počas vojny už viackrát boli v o vela ťažšom položení, ako teraz a premohli o vela väčšie ťažkosti. Nemecko a jeho spojenci dotiaľ musia pokračovať vo vojne, kým nepriatelia nahliadnu, že ich nemožno zadusiť. Nemci nikdy nemali také ciele, aké im štátnici nepriateľských štátov privlastňujú.

Potom dedič trónu riekol, že najväznejšími protivníkmi Nemcov sú Francúzi, ktorých vedenie je výtečné. Angličania síce sú dobrí vojaci, ale ich vedenie zlyhalo. Čo sa týče Ameríkanov, ich prítomnosť na bojišti zrejme cítiť, ale Nemcov nemôžu zbiť, nech ich je kolkokoľvek. Z rakúsko-uhorského vojska dedič trónu mal príležitosť dosiaľ pri svojich armádach poznať len delostrelectvo uhorské, ktoré výtečne pracovalo.

Nezabúdajte na vdovy a siroty po hrdinoch padlých na bojišti!

Ohlas Hindenburga.

Generálmaršall Hindenburg vydal ohlas, v ktorom medzi iným hovorí, že Nemci stoja v ťažšom zápase s nepriateľom. Keby číselná prevaha sama zabezpečovala víťazstvo, Nemecko by už dávno porazené ležalo na zemi. Nepriateľ ale vie, že Nemecko a jeho spojencov len zbraňou premôcť nemožno. Vie, že duch, ktorý žije v našich čatách a v našom obyvateľstve, robí nás nepremoziteľnými. Preto krem boja proti nemeckým zbraňam započal boj i proti nemeckému duchu, ktorý chce otráviť. Vo vojne proti nášmu duchu nepriateľ pokračuje rôznymi prostriedkami. Náš front nezaplavuje len bubnovou palbou kanónov, lež aj bubnovou palbou letákov. Nepriateľskí letúni krem bomb, ktoré usmrcujú telo, hádžu letáky, ktoré chcú zabiť dušu. V júni denne shodili 10.000 otrávených tlačív. Denne teda 10.000 krát sa pokúsil nepriateľ v našom vojsku poklútiť dôveru v konečné víťazstvo. Nepriateľ ale neuspokojuje sa s tým, aby napadol ducha nášho frontu, lež chce predovšetkým otráviť aj ducha doma ostavších, ducha vlasti. Rozširuje najnemožnejšie chýry, ktoré sú síce zlomiť našu vzdorovaciu silu. Táto otrava účinkuje aj na urlaubovaných vojakov. Nepriateľ vábi aj vojakov na fronte. Maloverným hovorí, že ich zápas je bezvýhľadný, Amerika im zavdá posledný úder, že nemecké podmorské lode nič nestoja, že nemecký obchod zahynul, že po vojne priemysel Nemecka musí zahynúť a že svoje kolonie viac nikdy neuvidia. Ako sa má ale vec v skutočnosti? *Na Východe vynútili sme pokoj a sme dost silní k tomu, aby sme to aj na Západe urobili napriek vôli Ameríkanov. Ale musíme byť silní a jednotní.* Toto je to, proti čomu nepriateľ bojuje jeho letákmi a chýrami. Druhým nepriateľ hovorí, aby Nemci bojovali proti Hohenzollernom, proti kapitalizmu, aby boli na pomoci antantu, ktorý im chce dať lepšiu štátnu formu. Nepriateľ usiluje sa vyvolať nedorozumenie a nedôveru medzi Nemeckom a jeho spojencami, chce poklútiť i vernosť ku spojencom.

Ale nepriateľ nepozná nemecké mužné čestné slovo. Hindenburg teda vyzýva nemeckú armádu a vlasť, aby — keď sa im dostane do rúk daktorý leták alebo chýr — mysleli na to, že pochádza od nepriateľa a aby sa bránili.

Nové nariadenia.

Stavebný materiál pod zátvorom.

Vláda vydala nariadenie, dľa ktorého vyše 2500 tehál, vyše 5000 škrydiel, vyše 5000 kg. cementu a vyše 5000 kg. vápna treba oznámiť. Vlára tehlu, cement, vápno, korkové tably, korkové tehly, Rabitzovské drôtené saky, Eternitovu bridlicu, stavebnú trstinu a pletenú trstinu, papier na krytie krovov, cementové platne, obločné sklo, hlinené kachličky, železné kachle, sporáky, hlinené a cementové rúry dala pod zátvor a predat slobodno ich len tomu, kto má dovolenie ku kúpe.

Tehlu, cement a vápno počnúc od 1. októbra po železnici alebo na lodi previezť slobodno len s dopravným certifikátom, ktorý vystaví priemyselná vrchnosť prvého stupňa.

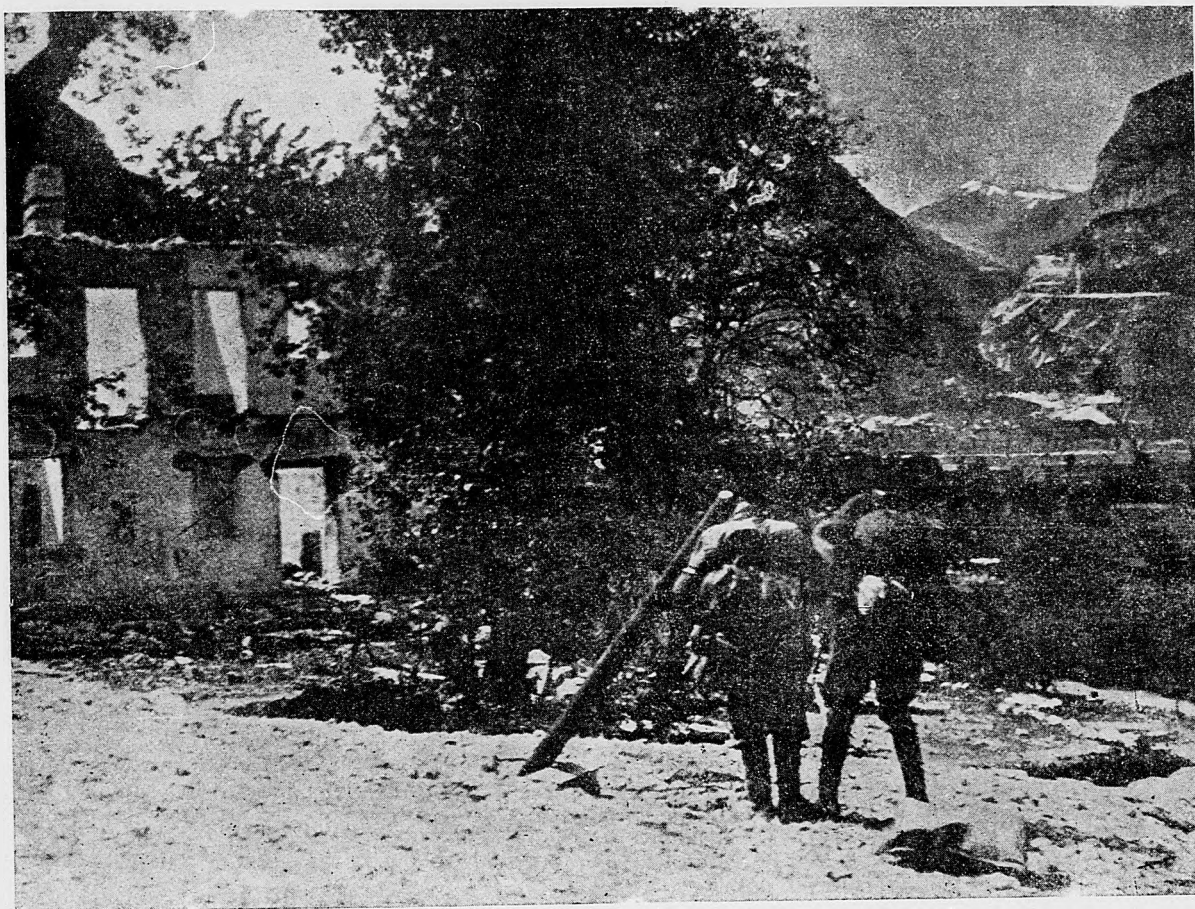
Účastinné spoločnosti nesmú zdvihnúť svoj základný kapitál.

Vláda vydala nariadenie, dľa ktorého účastinné spoločnosti počnúc od 3. septembra svoj základný kapitál zdvihnúť smú len s privolením vlády, poľažne peňažné ústavy s privolením finančného ministra a iné podniky s privolením ministra obchodu. Bez privolenia vlády vnesené, na zdvihnutie základnej istiny poľahujúce sa

lenice a tí priekupci s vínom, hostinskí, hotelieri a krémári, ktorí majú len toľko sudov, koľko pre svoje staré a tohoročné víno potrebujú.

Majitelia sudy upotrebiť môžu len na svoje ciele. Na predaj sudov dávnejšie uzavreté smluvy sú i ďalej platné. Pod zátvor vzaté sudy druhému prepustiť slobodno len na vrchnostenskú poukážku vyjmúc vtedy, jestli sa sud dáva s vínom alebo liehom, ktoré sú v ňom. — Cena sudov za hektoliter je nasledovná:

Nový sud z dubového dreva 175, nový sud z bukového dreva 115, sud z pilených dubových dúšok 95, vyše ročný už upotrebený dubový sud 115, vyše ročný už upotrebený bukový sud 55 korún.

Talianske bojište. — V doline Brenta.

uzavretia valného shromaždenia účastinnej spoločnosti nie sú platné a do soznamu obchodných firiem nemôžu byť vnesené.

Sudy pod zátvorom.

Minule sme písali, aby vláda cieľom zahatenia židovského čachrovania so sudmi, ohľadom na blízke hojné obaračky, v záujme majiteľov viníc, sudy vzala pod zátvor.

Vláda teraz vydala na toto poľažné nariadenie, dľa ktorého všetky drevené sudy na víno alebo na lieh, ďalej vyše dvestolitrové sudy na pivo do 15. septembra treba oznámiť. Budúce dorobené sudy oznámiť treba vždy 1. a 15. dňa toho mesiaca.

Od povinnosti oznámenia sudov oslobodení sú tí dorábateľia vína, spolky dorábateľov vína, ústredné pá-

Drevený sud do cudzozemska vyviezť slobodno len s dopravným certifikátom, ktorý vystaví minister obchodu. Výnimku tvoria sudy, ktoré sú naplnené vínom, liehom alebo pivom, ďalej petrolejové a olejové sudy, konečne niže 200 litrové sudy na pivo, ktoré však len prázdne slobodno poslať do cudzozemska.

Neoznámené sudy budú hľadať financie. Nariadenie 31. augusta vstúpilo do života a bude platné do 30. novembra tohto roku, ale ustanovenia nariadenia, ktoré sa poľahujú na cenu a vyvezenie sudov z krajiny, aj po 30. novembri ostanú v platnosti.

**Krestania katolíci, organizujte Kato-
lícku Ludovú Jednotu!**

Nové poštové marky.

Ministerstvo obchodu vydá nové poštové marky s podobizňami ich veličenstiev kráľa a kráľovnej. Podobizeň jeho veličenstva kráľa bude na 10, 15, 20 a 25 halierových a podobizeň jej veličenstva kráľovnej na na 40, 45, 50 a 95 halierových markách. 95 halierových poštových mariek dosiaľ vôbec nebolo, ich vydanie válečná poštová tarifa urobila potrebným. Predbežne budú vydané len 10, 20 a 40 halierové marky, ostatné sú ešte v tlači. Pri nových markách prirodzene v obchode ostanú aj dosavád platné marky, na ktorých vyobrazená je žatva.

CHYRNÍK.

Výročitý deň korunácie svätého Ota pápeža. V Piatok, 6. septembra boli tomu štyri roky, čo pápeža Benedikta XV. pokorunovali a odovzdali mu dedictvo Piusa X. Z príležitosti výročitého dňa v katolíckych kostoloch v hlavnom meste a v krajine odbavovali sa slávnostné podakovacie služby božie.

Za prešporské robotníčky. Prešporským robotníckam poslali: Jeho Eminencia kardinál knieža-primas dr. Ján Csernoch 200 kor., jágerský arcibiskup dr. Ludvík Szmrecsányi 200 kor., sedmohradský biskup gróf Gustáv Mailáth 100 kor., stolnobelohradský biskup dr. Ottokár Prohászka 300 kor., nitriansky biskup gróf dr. Vilh. Batthány 100 kor., kaločská arcikapitula 100 korún.

Premena v professorskom sbore ostrihomského semenišťa. Z Ostrihoma oznamujú: Jeho Eminencia kardinál knieža-primas dr. Ján Csernoch na miesto dr. Gustáva Pécsiho, ktorý sa stal farárom, za profesora bohoslovnia vymenoval dr. Juliusa Felbera, profesora náboženstva v Balassagyarmatoch. Nový profesor bude i spirituálom klerikov-gymnasistov.

Premeny v košickom biskupskom dvore. Z Košíc oznamujú: Košický biskup dr. August Fischer-Colbrie Teodora Bussayho, zápisníka sv. stolice, na jeho vlastnú prosbu oslobodil od úradu a pustil ho nazpät do ostrihomského arcibiskupstva. Na jeho miesto za zápisníka sv. stolice vymenoval biskupského obradníka dr. Jozefa Gejzu Feketeho a na tohoto miesto košického kaplána dr. Jozefa Nagya.

Spišsko-podhradská mládež 10. aug. zariadila veľmi vydarený zábavný večierok na ciele Spišského Domova a pre vdovy a siroty padnutých vo vojne. Čistý ošoh obnášal 1513 korún, z toho dali na budapeštiansky Spišský Domov (Szepesi Otthon) 700 a pre spišské válečné vdovy a siroty 813 korún. Osvietený pán biskup spišský dr. Alexander Párvy nadplatil 100 korún.

Na budapeštiansky Spišský Domov (Szepesi Otthon) titulárny kanonik Peter Krávecz, dekan-farár v spišských Hanušovciach, obetoval 200 korún.

Cirkev za školu. Rábsky prälát-kanonik dr. Anton Balits na katolíckej školskej ciele obetoval 15.000 korún.

Zem invalidným vojakom! Jágerská kapitula dala skvelý príklad svojho sociálneho citu, vláde ponúkla 12.000 jutár zeme cieľom parcelovania, aby s frontu navráťivší sa invalidní vojaci vyhľadávali si mohli na nej svoj každodenný chlieb. Velkou radosťou nás naplňuje toto vznešené odhodlanie. Takéto rozmnoženie malých majetkov posilňuje tú spoločenskú triedu, ktorá je vždy najistejšou oporou kresťanského Uhorska. My by sme ale v prvom rade to chceli vidieť, aby sa predovšetkým židovské veľké majetky dostali nazpät do rúk kresťanského uhorského roľníckeho ľudu. Zvlášte tie, ktoré počas vojny zdrapili židia. Bo čože osoží, keď kresťanské veľké majetky, äárne, cirkevné, magnátske zeme síce parcelujú, pritom sa ale vždy viac rozmnožujú v židovských rukách nachádzajúce sa tisíc a desattisíc jutrá?

Na utvoriť sa majúci internát podolinského kat. gymnásia ďalej ohetovali: spišský kanonik dr. Fridrich Rolny 100, starolubovenský prepošt-farár Ján Csumitta 100, novolubovenský farár Franc Pure 100, Starovesská sporiteľňa 100, kacvinský farár J. Pataky 50, veľkofrankovský farár Štefan Dudaskó 50, richvaldský farár Franc Klein 50, richvaldská schránka Svätého Antona 20, richvaldský učiteľ Jozef Oravec 20, gňazdanský farár Andor Trunik 20, nedecký farár Julius Rác 10, prámonštratenský kňaz Eduard Gönczi 10, mníšsky farár Rudolf Wagner 10, ružbašský kaplán Fr. Sztrojni 10, richvaldský gazda Ján Čenščák Dávidek 10 a starovesský gazda Štefan Ogibovič 5 korún.

Reformovanie uhorského rádu Svätého Bazila. Uhorský rád Sv. Bazila minulého týždňa pod predsedníctvom munkáčskeho gr.-kat. biskupa Antona Pappa v Ungvári vydržiaval svoju veľkú kapitulu, na ktorej vyniesli veľmi vážne uzavretie ohľadom života rádu. Rád Sv. Bazila, ktorý je ináč jediný gr.-katolícky mužský rehoľnícky rád, má minulosť asi 1400 rokov a hral jednú veľkú zástoj. U uhorských Rusinov gr.-katolícki bazilisti našej vlasti, ktorí majú v munkáčskej diecézi 5, v prešovskej 2 a v jágerskej 1 kláštor, ešte aj dnes sú veľmi populárni a majú veľkú auktoritu. Veľká kapitula vypovedala, že reformovanie rádu drží za potrebné a k uskutočneniu reformy vyvolí si uhorských jezuitov. Za provinciála bazilisti vyvolili si Joachima Homu.

Podolinskí Piaristi tohoto roku znovu so starou slávnosťou odbavovali pamätný deň (27. aug.) sv. Jozefa Kalazanského, zakladateľa ich rádu. Kostol kláštorňý bol naplnený podolinskými nábožnými veriacimi. Obecenstvo tak samého mestečka Podolinca, ako i Magury a starolubovenského okresu sa vždy viac a viac zaujíma o ten kláštor a gymnásium katolíckej a začína už aj obetovať na znovu vyvinutie tohoto starého ústavu slávnej minulosti.

Vyznačení košickí honvédi. Landšturmisti Franc Madej a Ján Starniski z 9. honv. pešieho pluku dostali striebornú medailu hrdinskosti druhej triedy.

Zavedená sbierka pre pohorelcov v Einsiedelnu (Szepesremete) priniesla 21.296 korún.

Zo starolubovenského volebného okresu (Spiš). Anton Beszkid, kresť.-sociálny ľudový vyslanec starolubovenského volebného okresu, v deň Sv. Štefana kráľa nemeckú účtovnú reč držal v Gňazdoch, kde ho slávnostne prijali. Navštívil aj Nižné Ružbachy a znovu i Podolinec. Vyslanec Beszkid teraz veľmi sa namáha, aby použitím vodnej sily rieky Poprádu na tom vidieku vytvoril električné diela.

Hrdinskou smrťou zomrelý vojenský hlavný lekár. Dr. Alexander Turkinyák, hlavný lekár cis. a kráľ. 120. peš. pluku, 24. júna trafený granátom, hrdinskou smrťou zomrel za vlasť na Piave. Nebohý, ktorý bol majiteľom mnoho vysokých vyznačení, za štyri roky stále bol na bojišti, zpočiatku v Srbsku, kde pri veľkom cúvaní bol aj ranený, potom pri Isonze a teraz konal pri Piave sebaobetavú službu. Ani za jeden deň nepožíval urlaub. Starých svojich rodičov za ten dlhý čas ani raz nemohol navštíviť. Bol dobrým opravdivým kresťanom, svoju modlitebnú knižočku vždy mal pri sebe.

Okradli pražskú sochu Sv. Jána Nepomuckého. Z Viedne oznamujú: Pražské noviny píšú, že minule v jednu noc doteraz neznámy útočník na Karolovom moste vydriapal sa na sochu Sv. Jána Nepomuckého a z tých päť lúč, ktoré na soche predstavujú svätopovestné hviezdy, ukradol dve. Pravdepodobne vziat chcel všetkých päť lúč, lež bol prerušený v práci.

V Nižných Lapšoch (Spišská Magura) za učiteľa vyvolili Ladislava Vadovszkého, syna nebohého bývalého direktora-učiteľa starovevskej ľudovej štátnej školy.

Smrť. Z Prešporka oznamujú: Ferdinand Exner, pensionovaný sudca uh. kráľ. administratívneho súdu, 14. aug. zomrel v Prešporke v 83. roku života svojho.

Košické nadžupanstvo. Miškovského nadžupana Aladára Gedeona najbližšie vymenovať majú za fõispána mesta Košíc a stolice abaujskej. Oстане ale aj naďalej i miškovským fõispánom.

Mesto Košice zadovážiť si má 4000 ošípaných a v mestskom lese krmíť ich bude žirom (žaluďou), bo úroda žaluďe ukazuje sa byť mimoriadne hojnou.

Spišské mestečko Podolinec predalo drevo za 311.000 korún podolinskej firme Jozef Müller a Syn. Cenené bolo na 250.000 korún.

Katastrofa člnu na Visle. Z Varšavy oznamujú: Pri Cervinsku na Visle prevrhol sa člnok s 25 cestovateľmi. 11 ľudí podarilo sa zachrániť, 14 sa ale utopilo.

Spišsko-novovesský (iglovský) potravný spolok v predošlom obchodnom roku mal čistého osohu 132.917 korún.

Vybúšila fabrika na strelivo v Rumunsku. V meste Vaslui vybúšila veľká fabrika na strelivo, veľa ľudí zomrelo a poranených je tiež hodne.

Nešťastná prechádzka na koči. Z Prešova oznamujú: Manželka fõispánskeho sekretára baróna Jozefa Ghillánya vybrala sa na prechádzku na koči. Na ceste začal jeden kôň skákať, slabých nervov barónka zlakla sa natoľko, že vyskočila z koča, ale tak nešťastne, že utrpela otrasenie mozgov.

Smutná štatistika. V mesiaci máji v Uhorsku narodilo sa 23.948 živých detí a zomrelo 32.772 osôb, počet obyvateľstva teda ubudol o 8824 hláv. Nemluvniatok zomrelo v máji 4940. V nákazlivých nemociah zomrelo 8147.

Plané úrody v Zemplénsku. V najúrodnejších okresoch zemplénskej stolice júnové mrazy zapríčinili tak veľké škody, že v okresoch Szerencs, Bodrogköz, Sárospatak u malých gazdov výsledok úrody sotva stačí na siatie. V strednom a hornom okrese bola úroda vôbec asi stredná.

Gemersko-haličská železnica. Zastupitelia miest Levoče, Lubice, Kézmarku, Spišskej Belej, ako i zastupitelia kézmarsko belanskej vicinálnej železnice, kézmarského slúžnovského okresu, kniežata Hohenloheho a drevokupeckej firmy Glesinger 19. augusta pod predsedníctvom nadžupana baróna dr. Tibora Máriássyho, spoločnú poradu vydržovali v Spišskej Belej v záležitosti železničného spojenia Gemerska s Haličou (Galícia) na čiare Bettlér—Nová Ves (Igló)—Levoča—Kézmarok—Spišská Bela—krajinská hranica—Nowytarg. Uzavreli, že k uskutočneniu tohto gemersko-haličského železničného spojenia všetko možné urobia.

Hlad na nemeckých vidiekoch Česka. Prager Tagblatt sdeľuje, že tohto roku do konca júla v mestách a dedinách okresu reichenbergskeho pre hlad onemorelo 1500 a zomrelo 30 ľudí. V obciach warnsdorfskeho okresu počet mŕtvých pádov činil 20 a chorých 1300, v pražskom okrese ale 30. V celom Česku za ten čas následkom hladu zomrelo 400 ľudí.

Zavraždená stará žena. Z Nitry oznamujú: Vo Gbeloch mŕtvú našli na jej byte vdovu Katarínu Hlatky Massarik. Vyšetovanie ustálilo, že 71-ročnú ženu zabili sekerou. Žandári podozrievajú dvoch mužov, ktorých už aj zatkli.

Popravený landšturmista. V Budapešti 16. aug. zastrelili landšt. pešiaka Pavla Vukovicsa preto, že už viac ráz uskočil od vojska.

Skrytá trafika haličského utečenca.

Z Debrecína píšú, že v tieto dni došlo k tamojšej policii oznámenie, že haličský utečenec Abrahám Mandel nashromaždil mnoho múky na svojom byte. Vyslani detektívi u Abraháma prekutali celý dom a k najväčšiemu prekvapeniu ani jedného zrnka múky nenašli, ale miesto múky našli 200 kusov cigarillosov, 100 kusov Király-cigariet, 1450 kusov miešaných cudzozemských cigár, 42 paklíkov fajkového dohánu, 5 paklíkov fajného uhorského dohánu, 50 škatuliek fajných tureckých cigariet, 136 paklíkov hercegovinského dohánu, 450 hölgy-cigariet, 4 paklíky najfajnejšieho a 12 paklíkov komisného dohánu. Abrahám priznal sa, že tento dohánový tovar poskupoval za duplovanú cenu od dvoch debrecínskych malotrafikantov, aby on potom ešte dražšie ho predával. Dohán zhabali a proti Abrahámovi zaviedli súdne pojednávanie.

1912 1910.

Prostriedok ku
rasteniu vlasov,
akého ešte nebolo. Behom krátkeho času narastú od neho bujné vlasy a prekazi výpadavanie vlasov, ochrání pred včasným ošedivením, behom mesiaca skvelý výsledok. Cena 10 a 15 K. Poštové trovy 1.60 K.
BOTAR C. REGINA, Budapest, Erzsébet-körút 34.

Svrabľavosť, lišaj, svrab
najrýchlejšie odstráni **Dr. Flesch-a** zákonom chránená
Skaboform-masť
Nešpiní, nemá žiadneho zápachu. Teglik na prábu K 3.—, veľký tegel K 5.—, rodinná dávka K 12.— Adresa K objednaníu:
Dr. E. Flesch-a
„Korona“ gyógyszertára, (Győr).

Retiazky na ohlávku 7 K.
Retiazky pre lichvu s patent strunou strednej jakosti 11 korún 50 halierov, silnej doroby. Tropy doposlania a zaobalenia týkajú sa objednávateľa. K objednaníu pri voprednom zaslaní peňazí alebo s poštovou dobierkou.
LENDVAI MÓR vývozný dom,
Budapest, VII., Kertész-utca 43.

Svrabľavosť, Potenie, Slničný úpal, Supanie kože, Svrab a hostec, Neduhy kože, rany, Opuchliny a staré rany
Borovičková masť.
Istotne lieči zákonom chránený prostriedok. Nešpiní a je zcela bez zápachu. Malý teglik 4 koruny, veľký teglik 6 korún, rodinný teglik 10 korún, k tomu patriaceho borovičkového mydla cena 6 K. Adresa objednávok
Alexander Gerő, lekárnik Nagyköros 40.

Bezplatne
dostane každý na žiadost' mój cenník strieborného, zlatého tovaru a hudobných nástrojov. Husle po K 40, 45, 55 a v. Dobré harmoniky K 45, 60, 80. 2 radov viednske harmoniky K 120, 140. 3 radov harmoniky K 300, 400 a v. Záměna alebo návrat obnosu. Zasiela s poštovou dobierkou alebo pri voprednom doposlání peňazí vývozný dom **Ján Konrad** cis. a král. dvorný zásielca **Brüx 1817.** číslo (Čechy).

Sódu k vareniu
mydla, sódu ku praniu šiat, sirkový kameňný prach, ocot k jedlám treba si objednať v Gaál korenárskom obchode József-u. 54.
191
Oznamy prijíma administracia „Krestan“
BUDAPEST,
Szentkirályi-utca 28.

Šrotujúci stroj.

V hospodárstve nevyhnutne potrebný, šrotuje od najhrubšieho do najmenšieho, ponač stroj naj-dokonaľšie možno regulovať. Lahkej práceschopnosti a hnatia, bo na ňom i dieťa šrotovať môže. Cena s obalením a zárukou 120 korún, s prípravou na nohy 160 korún.

Tieto stroje zhotovuje a zasiela
IMRICH TÓTH, Jászalsószentgyörgy
Pri objednaní prosím zreteľne udat adresu a železničnú stanicu.

8 halierov

(za jednu dopisničku) stoj Váš mój cenník, ktorý na žiadost' bezplatne pošle Vám **Ján Konrad,** cis. a král. dvorný zásielca **Brüx 1816.** číslo (Čechy). Moderné 14 kar. zlaté zaušnice: K 70, 80, 90. 14 kar. zlaté prstene s barvisým kameňom: K 60, 70 s diamantom K 80, 90, 100 s briliantami K 120, 150, 200. 14 kar. zlaté naručnice: K 200, 250, 14 kar. zlaté nahrdeňice (kolliers): K 80, 90 s oveskom K 100, 120, 150. Veľký sklad zlatého a strieborného tovaru každého druhu zasieľanie s poštovou dobierkou alebo pri voprednom doposlání obnosu. Záměna povolená alebo návrat peňazí.

Domového dorobu

prvotriednej jakosti **žlté kožené bakanče** s drevenými podošvami pre dospelých po 30 a **33.50 K, bakanče pre deti po 20 a 25 K** zasiela aj na vidiek na karotky alebo s dovolením vrchnosti. — **Schäfer Miksa,** Budapest, I., Döbrentei-tér 4.
Kupcom a podnikateľom sleva.

Ja Anna Csillag

s mojimi 185 cm. obrovskej dĺžky **LOREY VLASMI,** ktoré som dosiahla 14 mesačným upotrebovaním vlastného vynálezu masťi. Toto je jediný osvedčený prostriedok proti prehnutiu ku podporovaniu rastenia a posilneniu pody vlasov. — Pri mužských v krátom čase pôsobí rastenie hustej brady, vlasom a brade dodá prirodzeného lesku a lahkej ohybnosti a do najvyššieho veku chrání pred časným ošedivením
Cena teglika: 6, 10 a 15 kor.
Poštové zásielky vybavujú sa každodenne, pri voprednom zaslaní obnosu alebo s poštovou dobierkou, do všetkých krajov sveta bezprostredne z dielne, kam všetky objednávania upraviť treba.

ANNA CSILLAG, Viedeň,
Kohlmarkt 20.

NAJDOKONÁLEJŠÍ MLYNEK!

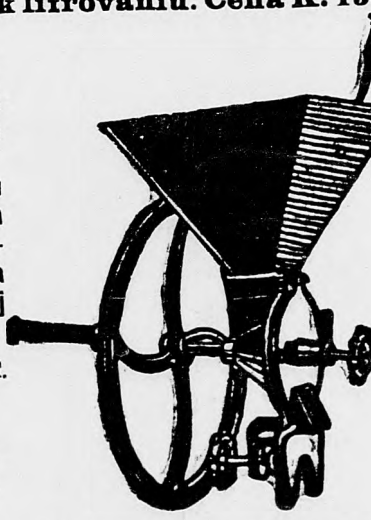
Ktorým bár aj dieťa, pripraveným na ňom strojom, každého druhu obilie somleť môže Obrovskej schopnosti roboty.

Bezodkladne k lifrovaniu. Cena K. 150.

Tenistý stroj k prípraveníu na stól alebo postavec bez nôh K 120, menší k domá-cemu upotrebeníu K 80. Objednania prosíme na poštovej poukázke a zaslať treba aj 10.— K závdavok.

K odporúčaniu mlynky bezodkladne objednať.
Výlučná adresa objednaníu:

PAVEL SOHR
Somogyzil 35.
fabričný sklad ocelového tovaru.

Železničnú stanicu objednávateľa treba udat.